

atlantisz: süllyedő városok szigetek

versvázlat

III.

hétvégén néha falura megyünk
van ez a szó hogy falu
úgy tűnik semmi közöm hozzá
nem élek falun kezdhethék
akár egy cv-t is így
az idegennek tűnő szó mellett
szinte vele szemben megjelenik a kép
zöld fű és kék ég
ide most lehetne több jelzőt is
de csak rontanák az összehatást
a zöld nagyon zöld a kék nagyon kék
bármily más minősítés gyengítene a képen
a nagyon zöld és nagyon kék között
fehérre meszelt disznó- és baromfiól
s az elmaradhatatlan
szintén fehérre meszelt budi
ha beljebb megyünk a képbe
mindenre gondolunk
csak arra nem hogy ez falu
hogy falun lennénk
falusi budi
a belül is fehérre meszelt falon
színes poszteren elke sommer
dús kebleivel

itt falun ismerem meg képről
cirill betűkkel írja elke sommer
meg azt hogy tv revija

*

hazamegyünk mondja anya
de azt soha hogy haza a falumba
falu: szívében templom
előtte vadgesztenyefasor
főutcáját öt perc alatt bejárod
sétálj egyet a faluban ez az öt perc
sétálsz visszamégy ennyi
zöld fű kék ég
most a kettő közé kiterelték
a szikrázó fehér tollú kacsákat is
néhol kissé piszkosak sárosak
de azért van szikrázás
mert az égen fenn van a nap
zöld és kék sárga és fehér
keveretlen hideg színei
közben meleg van kibírhatatlanul
a párhuzam kedvéért
nagy sárga körték a fán
minden a helyén autentikusan
bajban vagyok a szóval
közben meg falun vagyok
vasárnapi falusi ebéd
levesen úszó zsírkarikák
főtt hús almaszósszal
a gyereké a csirke kevés esze
és a zúza úgyis olyan sovány
utána pihenés nyugalom
a nyugalomba beúszik az ötperces
séta során megtapasztalt látvány
a főutcán suhogó
bunyevac szoknyás asszonyok
attól idegen hogy bunyevac?
nagyanyám aki magyar
férjétől kapott szlovák nevéhez
felveszi a suhogó bő bunyevac szoknyát

számára a legkevésbé sem idegen
hol a szoknyám kérdezi
s nem érzi idegennek
vagy attól idegen hogy
félig-meddig népviselet?
magában mintás kemény selyem
a virágok és a levelek fényesek
hozzá rövidke fekete bársony pruszlík
kontrasztként az arc
porcelánfehérje márvány

*

nem írom le a falu nevét
a név szűkít behatárol
kimetsz egy falut a többi közül
legyen csak annyi hogy falu falun
főutcáján selymesen suhogó
fekete szoknyás idős asszonyok
mindnek más és más arca van
egyikük sem a nagyanyám
bunyevac szoknyák de az arc idegen
az arc idegensége révén
végül a szoknya is az
amióta nagyanyám nem él
ha ilyent látok egészen közel megyek
belenézek az arcba de nem ő
még csak nem is porcelán vagy márvány
sárga ráncos és idegen
nincs fényképem
bunyevac szoknyás nagyanyámról
van ül a ház előtt a többiekkel
otthoni ruhában
ünneplőben nem fényképezkedett
csak személyi igazolványhoz régen
arra az alkalomra is beöltözött
de csak válltól felfelé rögzíti a kép
csak az emlékképben áll rezdületlenül
vagy mozdul és suhog a selyem a brokát
otthon a mi kisvárosunkban
egészen idegenül suhog

amikor egy napos délelőttön
végigvezet az utcán engem
a bő bunyevác szoknyával
a kisvárosba beáramlik a falu
de valahogy nem így érzem akkor
legfeljebb azt hogy beáramlik valami
ami nem a falu hanem a másik nagymama
vagy a falu az akkor ő
ő jeleníti meg az egészből a részt
színek hangok illatok időbe zárva és időtlenül
benépesíthetők történetekkel mondatokkal
megyek a másik lányomhoz mert megszületett
a másik unokám aki én vagyok
az vagyok amit mondanak rólam
ami történik vele az ő
súlytalanul libeg a létrán meszeléskor
parittyából lövi
a vetést dézsmáló vadgalambokat
mert lecsípi az épp csírázó veteményt
jó nagy kavics a parittyában megfeszül
nem mutathatták meg neki gyerekkorában
a vásottabb fiúk hogyan kell lőni
mert fordítva sül el
jóformán elájul amikor a kődarab
homlokon üti

*

állni a képben álló időben egy fotográfián
vagy az emlékezet iramló filmszalagján
nagymamám a gangon bő bunyevác szoknyában
most hogy már nincs
üres fogalommá vált a szó
végeképp nincs közöm hozzá
benne lenni valamiben és kiesni belőle
ott maradni a képben rezdületlenül

IV.

a kombinált bútoros nagyszobában
a rekamié felett a polcon
halálos tavasz elfújta a szél sárga karszalag
halinakötésű úz bence remarque és berkesi
nem érdekelnek anyáék olvasmányai
én fiúregényeket kapok karl mayt és coopert
de azokat sem olvasom
később a szekrény polcára
odakerül a jókai-összes s a bőrkötésű mikszáth
találok márait
itt valahol nyílik ajtó a többihez
amelyek már az én szövegeim
vérré menő harcunk apával
miért nem jó remarque és berkesi
kész talány honnan tudja anya
hogyan jobb lett volna móríciz

*

darabka nap darabka ég
de amint átvágsz a hídon a duna felett
hirtelen kitágul a kép
ameddig ellátsz hegy víz és sziget
vár tornyok patinás épületek
vas istván és szántó pirooska múzeumlakása
mikó utca – ez márai
a vízivárosban édes anna suhan
kongatják nemes nagy ágnes
templomának harangjait
dél van
tabán és néptelen tabán mozi
a mellette levő fényképész kirakatában
tandori kötött sapkás portréfotói
ide érsz otthonról haza
az irodalomba
különben is mindent
az irodalomból tanultál

élni is
talán ezért tudtál
tudsz ennyi mindent elviselni
a merülő atlantiszon ahol élsz
süllyedő szigetek között

*

mozdulnál de visszahúz a tér
szöknél de visszatartanak
a hosszú keskeny folyosó végén
a tükörben megduplázódik a kép
miközben kép és képmása
nézi egymást rezzenetlenül
az út a folyosóról a végtelenbe fut
esti kornél lohol két villamos között
süllyedő városok szigetek húznak a mélybe
megvillannak az idegenség terei
feledni elkerülni kitörölni a képből
vagy épp megtartani mindazt ami volt
átláthatatlan útvonalak kereszteződései
merülő részletek
atlantisz jéghegy csak a csúcsa látszik
súlyának kilencetizede a víz alatt

*

borbála végül egyedül marad
a férje meghal gyereke nincs
kiköltözik a zágráb központjában
levő lakásból
idősek otthonába megy
eddig is járt oda
magányossá vált barátnőit látogatni
ismerkedett azzal a világgal ami rá is vár
a jelenben élte a jövőt
most a jövő jelenné lett
becsukódtak a részletek
a múltra kellene rácsukni
az eladott murteri mézeskalácsház

pincéjének nyikorgó ajtaját
kitörölhetetlen nyomok
indigósín többjegyű szám
borbála csuklója felett
soha nem mertem alaposabban megnézni
diszkrétén meg nem lehetett
pedig érdekelt volna a borzalom misztériuma
annyira hogy szégyelltem is
kérdezni sem mertem
mit lehetett volna kérdezni
majd épp vele a huszonéves nagylánnyal
bántak volna kesztyűs kézzel
azt sem kérdeztem meg
melyik táborban volt s hogyan sikerült kijutnia
csak anya mesélt egy-két részletet
arról hogy becsületes szomszédaik
évekig őrizték a család ékszereit
meg hogy hogyan lehetett volna
azok után gyereket szülni

*

a bajsai cukrásztól tortalapot
a boltból leveskockát és málnaízű eszenciát
a gyógyszertárból altatót paraffint
a formás kis üvegbe fekete macska kölnit
a zöld nyálkásba szenteltvizet hozni
étrend desszert kozmetika
test és lélek fürdője
a jócskán torzító tükörben
ómama matuzsálemi arca
számlálhatatlan rebbenő ránc között

*

a cukorkát amit hoztál rejtse a ládafiába
mert délután jön a bora és mindent fölhabál
a nyugdíja olyan kevés hogy nem jut semmire
a fiától előbb kap verést mint negrót
igaza van a bécinek
ha így elkényeztette az anyja

de akkor miért mutogatja itt nekem a bora
a karján a kék foltokat
panasz helyett védekezne inkább
én még a gereblyét is
a dédunokám után vágom
ha szétugrálja a kukacvirág olajos magvait

*

csak azt a kopasz nyakút sajnálom
fejbe kólintottam a fanyelű söprűvel
s úgy maradt ahogyan kiterült az ólban
hiába simogattam a kopasz nyakát
beszéltem is hozzá bár láttam
ezen már az ablakban nyálkássá lett
szenteltvíz sem segít
káromkodtam utána sírtam
sirattam a kopasz nyakút
nem értett a szóból csak futott világnak
a lehetetlen tyúkjá
soha a többivel
éjjel hallgattam a rádiót
mert nem tudtam aludni a bánattól
meg fáj a lábam is
mindenütt vadoláj zene
végül bejött a kossuth
rákapcsolt a magyar nótákra
én is danoltam ültem az asztalon
a lábammal kalimpáltam
úgy vertem a taktust
a lapátgyárból hazafelé tartó
éjszakai műszakisok hallgatóztak
leskelődtek az ablak alatt
a legvéznábbat fölemelték
ő közvetített a többinek arról
hogyan lát az ablakon át
mit látott volna – engem
taktusra kalimpált a lábam
kezemmel vertem hozzá
a ritmust az asztalon

VI.

sokszor gondoltam arra ha az apám
találkozna anyámmal mit mondana neki
megismerné-e egyáltalán
megkérdezné mi történt vele
miért lett alacsonyabb
s azok ott a lábán visszerek?
mi az a fehér a fején
mióta nem festi vörösre a haját
vagy azóta
a gyöngyházzsín paróka jött divatba talán?
s egyáltalán: mit csinál ilyenkor vasárnap délután?
majd ötven évének fölényével
mosolyogna diadalittasan
lám ő nyerte meg a játszmát
ezt megúsza ettől megmenekült
rólam nem esne szó én nem lennék ott
ezek az intimitás terei égi légyott

*

huszonöt év múltán majd újra
arra gondolok ha találkoznék veled
megismernél-e – s megszólítanál?
megkérdeznéd hogyan tudtad
egyetartani a széttartó szálakat
látom még fested a hajad somolyognál
azzal a nagyon ismerős félmosollyal
amit azóta is oda képzelek
fényképeid józsefattilás komor arcéleire
de mintha kevesebb lenne belőled mondanád
arcod is megnyúlt megfogyatkozott
jobban kiemeli az ajkak
jellegzetes rajzolatát
jó receptre futottál? sikerült végre
egy hatásos fogyókúrára találnod?
s csak mosolyognál diadalittasan
ötvenkét évad fölényével
a Citroën szélvédője mögül

lám te se le se föl
azóta is nagyszerűen tartod magad
semmi öregség és semmi panasz
ezt a játszmát megnyerted megmenekültél
s én mi mást tehetnék csak bólogatnék
ezt aztán megúszta férfimunka volt
és akkor szemembe tűz a nap
eltűnnek a fantomalakok
felkelek mosakszom öltözöm
ügyintézek és bevásárolok
cédulára kerül ami nem tapad meg
az emlékezet falán
alma hús kávé cigaretta
saláta túró sajt banán

*

ha reggel felkelek fövenyre lépek
a süppedő homoksárga szőnyegen
az ablakon túl hullámszik az út a járda
gépkocsik szelik a hullámokat
még nem úszom be egy ideig várok
amíg magasabbra emelkedik a nap
a hálószoza fövenyén túl a galéria nádasa
a fürdőszoba köves partjáról
egy lépés a tenger ahová nyáron
fürdőruha nélkül sétáltunk be
a konyha partja kavicsos
a keverőcsapból morajló vízben
hűtőszekrény és tűzhely úszik
körben lebegő bútordarabok
mire a nádas sűrűjén átvágok
tél és este lesz
a földszinti nappalira leszáll a dér
csendek csendjének mélyén
fehér füveken lépkedek
puha gyapjúsálak között úszom
mostani életemből ki a régibe be
ha lenézek a tenger ezüst mélye feldereng
ez már az éjszaka lefelé úszom

minél mélyebbre le
kőrmöm holdfélkörein
csigák kagylók és őskövületek
ha fentről nézed mindezt
pannon tél sárga hold alatt
a fent és lent között kigyúló csillagok és ablakok
a csillagok és ablakok alatt az utcán
holdezüst arccal vonulnak
ismerős és ismeretlen alakok
vízöntő voltam s újra az vagyok
vizet zúditok perjékre porcfüvekre
zizeg a tél dagály van
dér kristálylik fehér füveken

*

mit mondjak: átrendeztem a lakást
rá sem ismernél
már semmi sem az ami volt
a lépcsőre deszkaborítás került
és átfestettem a falakat
csak a nappali fehér füve maradt a régi
éjjelenként lépteink alatt
miközben az álom vize mossa
mossa az ásványízű partokat

2007. márc.–július

